
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מין ומיניות במחשבת חז"ל - 14167

תאריך עדכון אחרון 07-08-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבת ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר ישי קיל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yishai.kiel@huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום שני 9:30-11:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

נחקור את הרכיבים השונים הכלולים במושגים "מין" ו"מיניות"—החל ביחסי אישות, פריון, סיפוק ותשוקה, וכלה בזהות, דיכוי, שליטה ופיקוח—כפי שהללו באים לידי ביטוי במחשבת חז"ל ובתרבויות הסובבות. נעסוק בעיצובם ההלכתי, המחשבתי, המיתולוגי והפרשני של דיני עריות, נידה, סוטה, נישואין וייחוד; במושג היצר ויחסו לתחום התשוקה המינית; במעמדה של הפרישות המינית לגונוניה; ובמקומה של המיניות במרחב הפרטי והציבורי ובבית המדרש.

מטרות הקורס:

הקניית הכרות בסיסית עם התפיסות הקיימות במחשבת חז"ל אודות מין ומיניות, לאור תובנות מתחום לימודי הגוף והמגדר ותפיסות תרבותיות שרווחו בעת העתיקה המאוחרת בתחומי האימפריה הרומית והסאסאנית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- לזהות ולאפיין את התפיסות השונות הקיימות במחשבת חז"ל אודות מין ומיניות.
- להחיל תובנות מתחום לימודי הגוף והמגדר על החומר הנלמד.
- לסווג תפיסות תרבותיות שונות אודות מין ומיניות שרווחו בעת העתיקה המאוחרת בתחומי האימפריה הרומית והפרסית.

דרישות נוכחות (%) :

85%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, קריאה משותפת ודיון בכיתה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא
2. מיניות בראי המיתולוגיה
3. יצר הרע והתשוקה המינית
4. מוסד הנישואין
5. פרישות מינית
6. לימוד תורה ומיניות
7. ההלכה בחדר המיטות
8. הומוארוטיות
9. אוננות ועינוג עצמי
10. נידה
11. עריות
12. סוטה
13. דיני ייחוד

חומר חובה לקריאה:

מקורות ראשוניים יועלו לאתר הקורס מידי שבוע.

- דניאל בויארין, הבשר שברוח: שיח המיניות בתלמוד (תל-אביב: עם עובד, 1999).
- דניאל בויארין, "רבנים וחברים: האם יש יהודים ב'תולדות המיניות', " זמנים 52 (1995), עמ' 50-66.
- דוד ביאל, ארוס והיהודים (תל אביב: עם עובד, 1994), עמ' 21-81.
- שלמה נאה, "חרותא", בתוך: סוגיות במחקר התלמוד (ירושלים: האקדה הלאומית הישראלית למדעים, תשס"א), עמ' 10-27.
- ישי רוזן-צבי, "יצר הרע, מיניות ואיסורי ייחוד: פרק באנתרופולוגיה תלמודית", תיאוריה וביקורת 14 (1999), עמ' 55-84.
- ישי רוזן-צבי, הטקס שלא היה: מקדש, מדרש ומגדר במסכת סוטה (ירושלים: מאגנס, 2008), עמ' 241-226.
- ישי רוזן-צבי, "מסכת קינוי: פולמוס תנאי שכוח על נישואין, חופש תנועה ופיקוח מיני", JSIJ5 (2006), עמ' 21-48.
- עדיאל שרמר, זכר ונקבה בראם: הנישואים בשלהי ימי הבית השני ובתקופת המשנה והתלמוד (ירושלים: שזר, תשס"ד), עמ' 33-69, 85-101, 299-320.
- Gary Anderson, "Celibacy or Consummation in the Garden? Reflections on Early Jewish and Christian Interpretations of the Garden of Eden," *Harvard Theological Review* 82 (1989): 121-148.
- Daniel Boyarin, *Socrates and the Fat Rabbis* (Chicago: University of Chicago Press, 2009), 155-161.
- Yaakov Elman, "'He in his Cloak and she in her Cloak': Conflicting Images of Sexuality in Sasanian Mesopotamia," in *Discussing Cultural Influences: Text, Context, and Non-Text in Rabbinic Judaism*, ed. R. Ulmer (Lanham, MD: University Press of America, 2007), 129-163.
- Charlotte E. Fonrobert, *Menstrual Purity: Rabbinic and Christian Reconstructions of Biblical Gender* (Stanford: Stanford University Press, 2002), 103-127.
- Isaiah M. Gafni, "The Institution of Marriage in Rabbinic Times," in *The Jewish Family: Metaphor and Memory*, ed. D. Kraemer (Oxford: Oxford University Press, 1989), 19-30.
- Yishai Kiel, "Confessing Incest to a Rabbi: A Talmudic Story in Its Zoroastrian Context," *Harvard Theological Review* 107, 4 (2014): 401-424.
- Yishai Kiel, "Noahide Law and the Inclusiveness of Sexual Ethics: Between Roman Palestine and Sasanian Babylonia," *Jewish Law Annual* 21 (2015): 59-110.
- Naomi Koltun-Fromm, "Zippora's Complaint: Moses is Not Conscientious in the Deed! Exegetical Traditions of Moses' Celibacy," in *The Ways That Never Parted: Jews and Christians in Late Antiquity and the Early Middle Ages*, eds. Annette Y. Reed and Adam H. Becker (Tübingen: Mohr Siebeck, 2003), 283-306.
- Thomas W Laqueur, *Solitary Sex: A Cultural History of Masturbation* (Cambridge, MA: MIT Press, 2003), 13-24.
- Ishay Rosen-Zvi, "Sexualizing the Evil Inclination: Rabbinic Yetzer and Modern

- Scholarship," *Journal of Jewish Studies* 60, 2 (2009): 264-281.
- Michael Satlow, "'Wasted Seed': The History of a Rabbinic Idea," *Hebrew Union College Annual* 65 (1994): 137-169.
 - Shai Secunda, "Talmudic Text and Iranian Context: On the Development of Two Talmudic Narratives," *AJS Review* 33, 1 (2009): 45-69.

חומר לקריאה נוספת:

- ג'רמי כהן, "מצוות פרייה ורבייה ומקומה בפולמוס הדתי," בתוך: ארוס אירוסין ואיסורים: מיניות ומשפחה בהיסטוריה, עורכים: ישראל ברטל וישעיהו גפני (ירושלים: שזר, תשנ"ח), עמ' 83-96.
- ניסן רובין, שמחת החיים: טקסי אירוסים ונישואים במקורות חז"ל (תל אביב: הקיבוץ המאוחד, תשס"ד).
- אהרן שמש, "איסורי עריות במגילות מדבר יהודה וחשיבותם לתולדות ההלכה," סידרא כד-כה (תש"ע), עמ' 457-441.
- Elizabeth S. Alexander, "Art, Argument, and Ambiguity in the Talmud: Conflicting Conceptions of the Evil Impulse in *b. Sukkah* 51b-52a," *HUCA* 73 (2002): 97-132.
- Gary Anderson, *The Genesis of Perfection: Adam and Eve in Jewish and Christian Imagination* (Louisville, KY: Westminster John Knox Press London, 2001), 43-74.
- Adam Becker, "The 'Evil Inclination' of the Jews: The Syriac Yatsra in Narsai's Metrical Homilies for Lent," *JQR* 106, 2 (2016): 179-207.
- Daniel Boyarin, "Friends Without Benefits; or, Academic Love," in *Sex in Antiquity: Exploring Gender and Sexuality in the Ancient World*, ed. Mark Masterson et al. (London: Routledge, 2015), 517-535.
- Eliezer Diamond, *Holy Men and Hunger Artists: Fasting and Asceticism in Rabbinic Culture* (Oxford: Oxford University Press, 2004), 42-54.
- Steven Fraade, "Ascetical Aspects of Ancient Judaism," in *Jewish Spirituality: From the Bible through the Middle Ages*, ed. A. Green (New York: Crossroad, 1988), 253-288.
- Shamma Friedman, "Sorting Out the Wages of Adultery: Execution, Ordeal or Divorce," in *Shoshanat Yaakov: Jewish and Iranian Studies in Honor of Yaakov Elman*, ed. Shai Secunda and Steven Fine (Leiden: Brill, 2012), 77-109.
- Galit Hasan-Rokem, "Erotic Eden: A Rabbinic Nostalgia for Paradise," in *Paradise in Antiquity: Jewish and Christian Views*, eds. M. Bockmuehl and G. Stroumsa (Cambridge: Cambridge University Press, 2010), 156-165.
- Yishai Kiel, "Creation by Emission: Recreating Adam in the Babylonian Talmud in Light of Zoroastrian and Manichean Literature," *Journal of Jewish Studies* 66, 2 (2015): 295-316.
- Yishai Kiel, *Sexuality in the Babylonian Talmud: Christian and Sasanian Contexts in Late Antiquity* (Cambridge: Cambridge University Press, 2016).
- Naomi Koltun-Fromm, *Hermeneutics of Holiness: Ancient Jewish and Christian Notions of Sexuality and Religious Community* (Oxford: Oxford University Press, 2010).
- Sergey Minov, "The Question of Sexuality in Paradise as Reflected in Late Antiquity Biblical Exegesis: Between the Sages and the Fathers of the Church," in *A*

-
- Garden Eastward in Eden: Traditions of Paradise*, ed. R. Eilior (Jerusalem: Magnes Press, 2010), 158-172.
- Ishay Rosen-Zvi, *Demonic Desires: Yetzer Hara and the Problem of Evil in Late Antiquity* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2011).
 - Ishay Rosen-Zvi, "Hyper-Sexualization in the Bavli: An Initial Survey," in *Midrash and the Exegetical Mind*, eds. L. Teugels and R. Ulmer, *Judaism in Context 10* (Piscataway, NJ: Gorgias Press, 2010), 181-205.
 - Michael Satlow, *Tasting the Dish: Rabbinic Rhetorics of Sexuality*, *Brown Judaic Studies 303* (Atlanta, GA: Scholars Press, 1995).
 - Michael Satlow, *Jewish Marriage in Antiquity* (Princeton: Princeton University Press, 2001).
 - Michael L. Satlow, "'And on the Earth you Shall Sleep': Talmud Torah and Rabbinic Asceticism," *Journal of Religion 83*, 2 (2003): 204-222.
 - Shai Secunda, "The Construction, Composition, and Idealization of the Female Body in Rabbinic Literature and Parallel Iranian Texts: Three Excursuses," *Nashim 23* (2012):60-86.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 80 %
הרצאה 0 %
השתתפות 20 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: